

Ismerkedés a szicíliai hagyományos táncokkal

Abdulwahab Nadia beszámolója

Helyszín: Miscareello, Szicília, Olaszország

Időpont: 2026. február 11–13.

Fogadó szervezet: Associazione Madreterra

A háromnapos Erasmus+ szakmai mobilitás során lehetőségem nyílt megismerkedni a szicíliai hagyományos táncokkal, különösen a Ballettu nevű táncsal. A programban az elméleti ismeretek és a gyakorlati tánctanulás egyaránt helyet kaptak. Számomra fontos volt, hogy ne csak a lépéseket tanuljam meg, hanem azt is megértsem, milyen közösségi szerepe volt ezeknek a táncoknak, és hogyan kapcsolódtak a helyiek mindennapi életéhez.

A mobilitás eredeti terveiben a Danza E-Mozione egyesület szerepelt fogadó szervezetként. A programot végül az Associazione Madreterra fogadta, amelynek vezetője, Antonina Trombetta szorosan együtt dolgozik Margherita Badalával, aki a Danza E-Mozione egyesület vezetője. Így lehetőségem nyílt közvetlenül bekapcsolódni abba a szakmai munkába, amely a szicíliai táncművészet megismerését és továbbadását szolgálja.

A Ballettu és a szicíliai táncművészet

A képzés egyik legérdekesebb része a szicíliai táncok történeti és társadalmi hátterének megismerése volt. A hagyományos táncok egykor a közösségi élet természetes részei voltak: munkavégzéshez, lakodalmakhoz, vallási ünnepekhez és más fontos eseményekhez kapcsolódtak. Nem elsősorban azért táncoltak, hogy közönség előtt mutassanak be egy produkciót, hanem azért, mert a tánc hozzátartozott az együtt töltött időhöz és a közösség életéhez.

A szicíliai táncművészet feltárása nem volt egyszerű feladat. Sok tánc zárt közösségekben maradt fenn, és nem feltétlenül került a nyilvánosság elé. Ezért különösen fontos azoknak a kutatóknak és táncosoknak a munkája, akik felkeresik a még élő táncművészet őrzőit, dokumentálják a táncokat, és igyekeznek továbbadni az összegyűjtött tudást. A képzés során szó esett Margherita Badalà terepmunkájáról is, amely jelentős szerepet játszott a szicíliai táncművészet megismerésében.

A tanultak alapján világossá vált számomra, hogy a Ballettu megértéséhez nem elegendő a mozdulatokat és a lépéseket elsajátítani. A tánc eredeti környezetét, a résztvevők közötti kapcsolatokat és a zene szerepét is figyelembe kell venni. Ez a szemlélet a saját néptáncos munkám szempontjából is hasznos volt.

Gyakorlati tánctanulás

A három nap során több alkalommal vettünk részt táncórákon, amelyeken fokozatosan ismerkedtünk meg a Ballettu alaplépéseivel és mozgásanyagával. A lépések elsöre

egyszerűnek tűnhetnek, de a ritmus, a testsúly áthelyezése, a karmozgás és a folyamatos ismétlés együtt adja meg a tánc jellegzetes karakterét.

Külön figyelmet fordítottunk a körben történő táncolásra, amelyet rotának neveznek. A kör nem csupán egy térforma: meghatározza a táncosok egymáshoz való viszonyát, és lehetőséget teremt arra, hogy mindenki a saját képességeihez igazodva kapcsolódjon a közös tánchoz. Nem az egyéni teljesítmény a legfontosabb, hanem az, hogy a résztvevők együtt tudjanak táncolni.

Ehhez kapcsolódott a maestru di ballu, vagyis a táncmester szerepe is. Feladata nem pusztán a lépések bemutatása, hanem a tánc folyamatának irányítása és a közösségi keretek fenntartása. Érdekes volt látni, hogy ebben a hagyományban a táncmester nem feltétlenül a figyelem középpontjában áll, hanem elsősorban azt segíti, hogy a tánc minden résztvevő számára működjön.

A gyakorlati foglalkozások mellett eredeti terepfelvételeket is megnéztünk. Ezek különösen sokat segítettek abban, hogy a tanultakat az élő hagyomány összefüggésében lássam. Megfigyelhettük a táncosok és a zenészek kapcsolatát, a kör működését, valamint azt, hogy a tánc hogyan illeszkedik egy közösségi esemény egészébe.

A zene és a tánc kapcsolata

A képzésen a hagyományos hangszerekről és a táncok zenei kíséretéről is tanultam. Megismerkedtem többek között a zampogna nevű dudával és a friscalettu nevű fúvós hangszerrel, valamint a dél-olasz népzenei hagyományban fontos szerepet betöltő tamburellóval.

A zene és a tánc szorosan összetartozik. A zenész nem egyszerűen kíséri a táncosokat, hanem aktívan részt vesz a közös esemény alakításában. A ritmus, a mozgás és a táncosok egymásra figyelése együtt teremti meg azt a hangulatot, amelyben a tánc valódi közösségi élménnyé válik.

A program során a hagyományok társadalmi háttéréről is szó esett. Megismertünk olyan példákat, amelyek a munkához, a lakodalmakhoz, a vallási ünnepekhez vagy éppen a gyászhoz kapcsolódnak. Ezekből jól látszott, hogy a tánc sok esetben nem különálló szórakozási forma volt, hanem az élet fontos eseményeinek része.

Mit adott számomra a mobilitás?

A háromnapos képzés legfontosabb tanulsága számomra az volt, hogy a hagyományos táncokat érdemes a saját közegükben megismerni. A lépések elsajátítása mellett legalább ilyen fontos a hozzájuk kapcsolódó tudás, a zenei háttér, a közösségi szokások és a táncban részt vevő emberek szerepének megértése.

Néptáncosként sok új ismerettel gazdagodtam, és olyan szemlélettel találkoztam, amelyet a saját munkám során is hasznosítani tudok. A szicíliai példák arra is rámutattak, hogy a hagyományok megőrzése nem merül ki a táncok színpadi bemutatásában. Ugyanilyen fontos a még élő gyakorlatok dokumentálása, az idősebb generációk tudásának megismerése és a fiatalabbak bevonása.

A mobilitás során különösen nagyra értékeltem azoknak az embereknek az elkötelezettségét, akik időt és energiát fordítanak a helyi táncagyományok kutatására és továbbadására. Jó volt megtapasztalni, hogy a hagyományőrzés különböző országokban hasonló kérdéseket vet fel, és a tapasztalatok megosztásából mindannyian tanulhatunk.

A Miscarellóban töltött három nap tartalmas szakmai tapasztalatot jelentett számomra. Nemcsak új táncokat és mozgásformákat ismertem meg, hanem a saját néptáncos tevékenységemhez is új szempontokat kaptam. A megszerzett tudást a későbbiekben is szeretném hasznosítani, különösen a hagyományos táncok kulturális hátterének bemutatásában és a közösségi táncalkalmak szervezésében.